

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОМОНТАЖНИХ РОБІТ

Варчук О.А.,
Суховєєва А.С.

Одеський національний політехнічний університет

Будівництво є однією із провідних галузей економіки України. На сьогодні багато підприємств в країні надають послуги з будівництва та капітального ремонту споруд, будівництво є одним з найбільш капіталоємних напрямків інвестиційної діяльності підприємств [1].

Всі роботи на будівництві загалом можна назвати будівельно-монтажними. Будівельно-монтажні роботи є важливою і основною складовою сфери будівництва, без яких просто неможливо проведення ні капітального ремонту приміщень, ні зведення нових споруд (будівель). Отже, дослідження особливостей організації їх обліку є необхідним і важливим.

Якщо сказати загалом про це поняття, то будівельно-монтажні роботи – це комплекс різноманітних дій, пов'язаних з будівництвом нових об'єктів (будівель, споруд), їх ремонту та реконструкції, а також монтажу та встановлення нового обладнання [2].

Особливу роль у будівельно-монтажних роботах грають електромонтажні роботи, тому що вони є невід'ємною частиною не тільки при будівництві житлового та робочого приміщення, а також при його подальшій експлуатації. Ще дуже важливий момент полягає в тому, що рівень і якість проведення даного виду робіт безпосередньо пов'язаний з безпекою людей, які проживають або працюють у даному приміщенні, так як несправність електропроводки є однією з головних причин пожеж в наші дні.

Електромонтажні роботи – сукупність дій з розробки проекту, підготовки, а також проведення монтажу (встановлення) різного роду електрообладнання і електропроводки у закритих приміщеннях і на відкритому повітрі [3].

Організація обліку доходів, витрат, розрахунків, порядок калькулювання собівартості виконаних робіт і визначення фінансових результатів, а саме прибуток чи збиток, у підрядних (субпідрядних) будівельних підприємствах має деякі особливості, які обумовлені специфікою будівельних робіт, а саме електромонтажних, технологією їх діяльності і організаційною структурою виробничих ділянок.

Розглянемо особливості, які треба брати в розрахунок при організації обліку електромонтажних робіт.

Електромонтажні роботи являє собою вид діяльності, який підлягає обов'язковому ліцензуванню (розробка кошторисної документації до цього не відноситься). Ліцензія на проведення будівельних робіт видається підприємству на 5 років. У бухгалтерському обліку придбання цієї ліцензії буде відображатися як придбання нематеріальних активів (субрахунок 127 «Інші нематеріальні активи»). Витрати на придбання довгострокової ліцензії вже будуть вважатися як капітальні інвестиції і відобразатимуться на субрахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» [1].

Електромонтажні, що виконуються за замовленням, здійснюються на умовах договору будівельного підряду. Згідно цього договору підрядник зобов'язується збудувати і здати у встановлений строк об'єкт або виконати інші будівельні роботи на підставі проектно-кошторисної документації, а замовник зобов'язується надати підрядникові будівельний майданчик (фронт робіт), передати затверджену проектно-кошторисну документацію, якщо цей обов'язок не покладається на підрядника, прийняти об'єкт або закінчені будівельні роботи та оплатити їх (ч. 1 ст. 875 ЦК) [4].

Підрядник (субпідрядник) зобов'язаний виконувати електромонтажні роботи відповідно певної проектно-кошторисної документації (пояснювальної записки, кошторису, специфікації

(матеріалів, устаткування і різних конструкцій), однолінійних розрахункових схем, поповерхових планів та інших документів).

Згідно з П(С)БО 18 «Будівельні контракти» облік розрахунків із замовниками може бути організовано за контрактами двох типів, які на практиці мають свою додаткову класифікацію (табл. 1).

Таблиця 1 – Класифікація будівельних контрактів

Тип контракту	Характеристика
1. Контракт з фіксованою ціною	Договір про будівництво, який передбачає фіксовану ціну всього обсягу робіт за будівельним контрактом або фіксовану ставку за одиницю кінцевої продукції будівництва. За даним типом контракту підрядник (субпідрядник) може точно визначити достовірний дохід від контракту, витрати за цим контрактом та кінцевий фінансовий результат.
2. Контракт за ціною «витрати плюс»	Договір про будівництво, який передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника (субпідрядника) на виконання будівельного контракту та погодженого прибутку (у вигляді процента від витрат або фіксованої величини). За даним типом контракту підрядник (субпідрядник) з точністю може дізнатися очікуваний прибуток, хоча суми доходів і витрат за контрактом можуть бути невстановленими або до кінця не визначеними.
2.1. Контракт «витрати плюс винагорода»	Підряднику (субпідряднику) відшкодовуються понесені витрати та передбачається винагорода. Ціна контракту цього типу визначається як сума відшкодованих витрат і винагорода. Винагорода є маржинальним прибутком (дохід мінус прямі витрати), заробленим від контракту.
2.1.1. Контракт «витрати плюс фіксована винагорода»	Винагородою є фіксована сума.
2.1.2. Контракт «витрати плюс премія»	Премії, передбачені для підрядника (субпідрядника), нараховуються якщо робота була виконана своєчасно згідно проекту.
2.1.3. Контракт «витрати плюс відсоток винагороди»	Відсотки від винагороди додаються до основного платежу підряднику (субпідряднику) на підставі визначених критеріїв.
2.2. Контракт «витрати без винагороди»	Підряднику (субпідряднику) відшкодовуються припустимі чи іншим способом визначені витрати без забезпечення винагороди.

Джерело: складено авторами за матеріалами [5, 6]

Процес виробництва пов'язаний з електромонтажними роботами здійснюється на нерухомих об'єктах.

Робочий процес пов'язаний з будівельними роботами, в тому числі і електромонтажними, може бути досить тривалим (довгостроковим), що призводить до поступового акумулювання витрат у незавершене будівництво до моменту здачі готового об'єкта замовнику.

Для виконання електромонтажних робіт використовуються показники кошторисної, планової (розраховані будівельним підприємством з урахуванням конкретних умов) і фактичної (реально сформованої на будівельному майданчику) собівартості будівельно-монтажних робіт.

Облік витрат на проведення електромонтажних робіт може здійснюватися за наступними двома методами (табл. 2).

Таблиця 2 – Класифікація методів обліку витрат

Метод	Характеристика
Позамовний	Основний методом. Об'єктом обліку витрат при цьому методі є окремі контракти, об'єкти, роботи, послуги.
Попроцесний (простий)	Полягає в тому, що прямі витрати виробництва відображаються в обліку не за видами продукції (робіт або послуг), а за процесами (стадіями). Він застосовується на допоміжних ділянках виробництва (механічних, столярних тощо).

Джерело: складено авторами за матеріалами [7]

Будівельні матеріали, обладнання для монтажу та інше необхідне оснащення для виконання електромонтажних робіт, які завозяться на об'єкти з центральних складів або безпосередньо від постачальників зараховуються у підзвіт матеріально відповідальних осіб (виконавців робіт, начальників дільниць тощо), а на витрати понесені на будівництво відносяться лише після їх використання (на підставі відповідних звітів).

Будівельні матеріали для спеціалізованих підрядних (субпідрядних) будівельних організацій є сировиною або купівельними напівфабрикатами та комплектуючими виробами для основного виробництва, і тому в обліку їх наявність та рух відображають не на субрахунку 205 «Будівельні матеріали», а на субрахунку 201 «Сировина й матеріали» або 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби».

Відповідно до п. 4 П(С)БО 18 для визначення ступеня завершеності електромонтажних робіт можна використовувати один із трьох наявних методів (рис. 1).

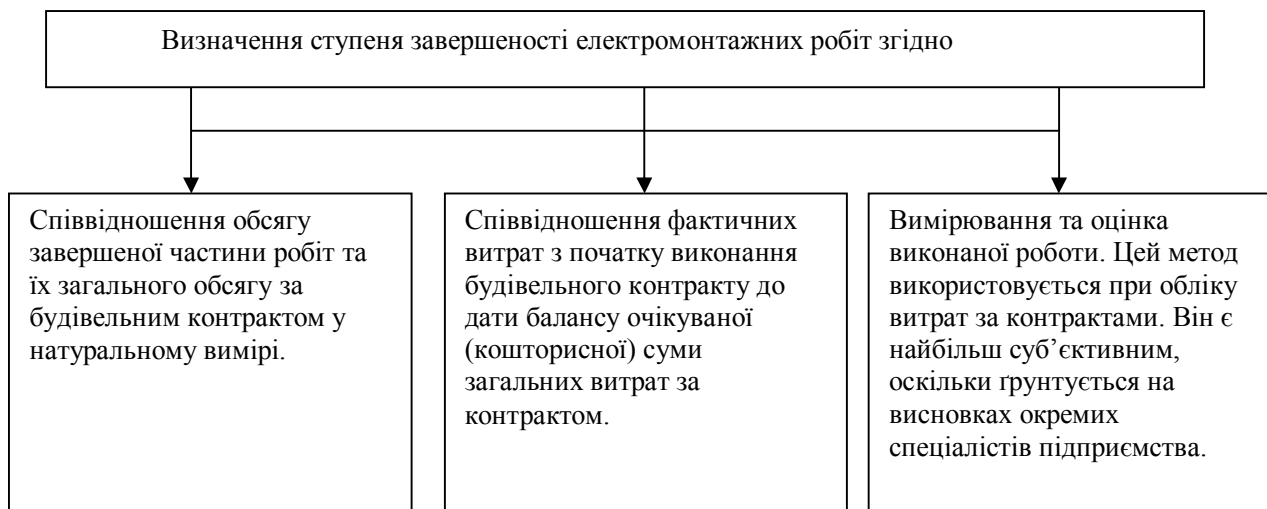

Рисунок 1 – Методи визначення ступеня завершеності електромонтажних робіт

Отже, з усіх перерахованих особливостей видно, що основні положення організації обліку активів і пасивів підприємств будівельної галузі не дуже відрізняються від обліку у промислових підприємствах, але все ж таки через свою специфіку мають деякі особливості, які треба враховувати при обліку електромонтажних робіт.

Література:

1. Кірсанова В.В. Обліково-аналітичні інструменти управління реальними інвестиціями в процесі інноваційного розвитку промислових підприємств: [моногр.] / В.В. Кірсанова, Л.О. Волощук, С.В. Філіппова. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. – 198 с.
2. Розшифровка СМР: будівельно-монтажні роботи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://faq ukr.ru/domashnij-zatishok/49327-rozshifrovka-smr-budivelnno-montazhni-roboti.html>.
3. Поняття про електромонтажні роботи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.electrika.net.ua/?p=886>.
4. Цивільний кодекс України (ст.875) від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page14/>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти» від 28.04.2001 р. N 205 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01>.
6. Бухгалтерський облік діяльності будівельних підприємств Частина II. Навчальний посібник. / Л.Г. Бабур, Т.В. Сердюк. – Вінниця: ВНТУ, 2007. – 151 с.
7. Бухгалтерський облік у галузях економіки: навч. посіб. / П.Й. Атамас. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 392 с.